

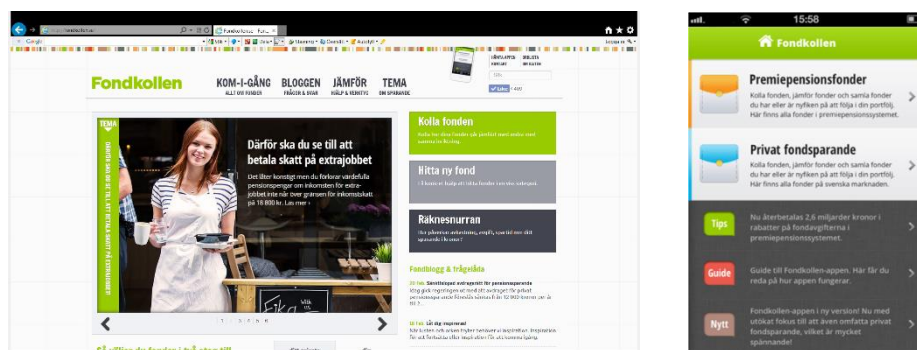
Handledning för broschyren Fonder

Broschyren Fonder är framtagen av Fondbolagens förening i samarbete med det landsomfattande nätverket Gilla Din Ekonomi som drivs av Finansinspektionen. Broschyren innehåller allt du behöver veta om fonder och fondsparande. Med fakta och enkla verktyg är broschyren en guide som hjälper sparare att fatta medvetna beslut om sitt fondsparande.

Gilla Din Ekonomi är ett nätverk som startats av myndigheter, organisationer och finansiella företag för att samarbeta om folkbildning i ekonomiska och finansiella frågor. Syftet är att ge medborgare i hela landet, och i alla åldrar, bättre möjligheter att klara de ökade kraven från samhället på att kunna fatta olika ekonomiska och finansiella beslut.

Fondbolagens förening är en branschorganisation med uppgift att ta tillvara fondspararnas och fondbolagens intressen. En av föreningens uppgifter är att verka för ökad kunskap om fondsparande. Informationen ska vara saklig och enkel men ändå innehålla det viktigaste om fonder och fondsparande.

Broschyren Fonder är en del av föreningens arbete för ökad kunskap. Fondbolagens förening driver även kunskapsprojektet Fondkollen som består av en sajt och en app.

När broschyren Fonder används i undervisningen kan detta gärna göras tillsammans med material från sajten www.fondkollen.se och Fondkollen-appen.

På Fondkollen.se finns fakta, verktyg och värdefulla exempel som är användbara när det gäller allt fondsparande. Det finns verktyg som hjälper till när man vill jämföra fonder med varandra och som kan vara till hjälp när det är dags att välja nya fonder. Här finns även en praktisk räknescurva där man kan testa hur sparbelopp, spartid, avkastning och avgift påverkar sparandet i kronor.

Broschyren Fonder kan användas som utgångspunkt i undervisningen när det gäller fonder och fondsparande. Broschyren innehåller den viktigaste informationen man som sparare behöver känna till om fonder och fondsparande. Den ger också tips om hjälpmedel man som fondsparare kan använda sig av för att utvärdera sina fonder eller för att välja nya.

Kompletterande diskussionsfrågor och arbetsuppgifter kring fondsparande.

Diskussionsfrågor och arbetsuppgifter

1. Varför är fonder en bra sparform?
En fond är en portfölj med värdepapper, framförallt aktier och räntor. Genom att spara i en fond kan du enkelt få del i både svenska och utländska placeringar. T ex måste en aktiefond placera i minst 16 olika aktier vilket innebär en automatisk riskspridning. Det finns dessutom en mångfald

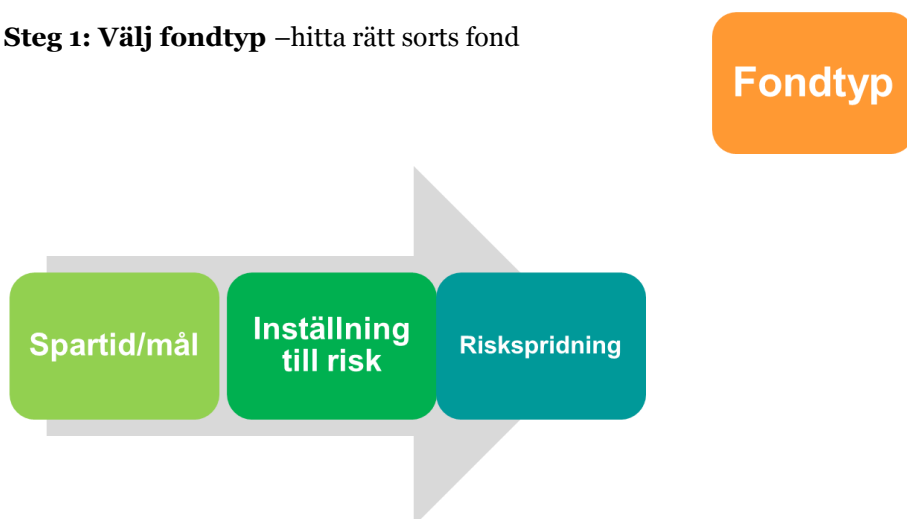
av fonder med olika risknivåer och inriktning där förvaltare med expertkunskap sköter placeringarna i fonden.

2. Hur gör jag för att välja fonder?

När du ska välja fonder kan du använda dig av en tvåstegsmodell för att underlätta valet. Den går ut på att först välja vilken *fondtyp* du vill ha och sedan välja en *specifik fond* utifrån det valet. Se nästa sida.

Välj fonder i två steg

Steg 1: Välj fondtyp – hitta rätt sorts fond

Börja med att fundera över vilken spartid du har. Ju längre spartid desto högre risk kan du ta för att öka möjligheterna till högre avkastning. Med risk menas att fondens värde svänger.

Sparande på kort sikt passar i en kort räntefond och för sparande på längre sikt passar fonder med aktier i.

Fundera också över risk och riskspridning. Du kan sprida risken genom att antingen spara i en bred fond, t ex en globalfond, eller genom att ha flera olika fonder med olika placeringsinriktning. Sprid också gärna risken genom att månadsspara.

Steg 2: Välj fond

När du vet vilken fondtyp du vill ha är det dags att välja fond. Det finns oftast flera fonder med samma placeringsinriktning att välja bland.

Vad bör man jämföra?

Avkastning och avgift

Det är bra att vara prismetveten. Det innebär att du både ser till vad det kostar och vad du får för pengarna.

Vid jämförelse av fonder med liknande inriktning bör du ta hänsyn till både avkastning och avgift. Även om det är framtiden som vi är mest intresserade av, ger den historiska avkastningen ändå värdefull information om hur fonden har lyckats hittills.

Årlig avgift/förvaltningsavgift

Den avgift du betalar fondbolaget för att de tar hand om förvaltningen av fonden. Avgiften kan skilja sig åt beroende på fondens inriktning.

Räntefonder och indexfonder har ofta lägre avgifter, medan aktivt förvaltade aktiefonder och särskilt på tillväxtmarknader, kan kosta mer. 1/365 av avgiften dras från värdet på dina fondandelar varje dag. I årsbesked från fondbolag kan du i kronor se vad du har betalat i avgift för ditt fondsparande.

När du vill jämföra fonder med varandra finns det ett par hjälpmedel du kan använda dig av:

Faktablad

Alla fonder har faktablad med basfakta om fonden, t ex placeringsinriktning, risk, historisk avkastning och avgifter.

Faktabladen finns på fondbolagens hemsidor och där du köper dina fonder. De kan underlätta jämförelser när du väljer mellan olika fonder.

Fondbetyg (rating)

Du kan också titta på vad fonden har fått för fondbetyg (rating) när du ska välja fond. Många fonder betygsätts av så kallade ratingföretag utifrån olika kriterier, framförallt historisk värdeutveckling och risk. Det förekommer även fondbetyg där förutsättningar för framtida utveckling vägs in. Exempel på företag som betygsätter fonder är Morningstar, Wassum och Standard & Poor's.

Fondkollen

På fondkollen.se finns ett par verktyg som kan användas för att jämföra fonder med varandra. Det enda verktyget "kolla fonden" används för att jämföra fonder du redan har med andra fonder som placerar på samma sätt. Med verktyget "hitta ny fond" får du upp en lista med de fonder som finns att välja på inom en viss kategori och se hur de har gått i jämförelse med varandra.

3. Gå gärna in på fondkollen.se och testa de olika verktygen som finns.

Testa vad du kan om fonder

Fråga 1: Vilket påstående om fonder och risk är sant?

- 1) Med risk menas hur mycket fondens värde svänger. Ju större svängningar desto högre risk.
- 2) Med risk menas sannolikheten att du förlorar dina insatta pengar.
- 3) Det finns inget samband mellan risk och avkastning.

Svar: Med risk menas hur mycket fondens värde kan förväntas svänga. Det finns ett positivt samband mellan risk och avkastning, ju högre risk du är beredd att ta, desto större är chansen till högre avkastning.

Fråga 2: Vilka av dessa fonder har generellt sett högst risk?

- 1) Blandfonder
- 2) Aktiefonder
- 3) Räntefonder

Svar: Aktiefonder har generellt högst risk, räntefonder har lägst risk och blandfonder ligger mitt emellan.

Fråga 3: Vilken typ av fond passar bäst för ditt kortsiktiga sparande, det vill säga pengar du behöver snart?

- 1) En kort räntefond
- 2) En lång räntefond
- 3) En blandfond

Svar: En kort räntefond, som har låg risk, är det bästa alternativet för de pengar du behöver snart. För ditt långsiktiga sparande rekommenderas fonder med aktier för möjlighet till en högre avkastning.

Fråga 4: Min branschfond går dåligt, kan inte förvaltaren investera i någon annan bransch?

- 1) Nej, fondbestämmelserna reglerar vad fonden får investera i
- 2) Ja, om tillräckligt många fondandelsägare hör av sig går det bra
- 3) Nej, Finansinspektionen har bestämt placeringsinriktningen

Svar: Nej, det går inte. Förvaltningen måste ske i enlighet med de fondbestämmelser som finns. De beslutades när fonden startades och godkändes av Finansinspektionen.

Det är du som kund som måste ta beslut om du vill ändra din fondportfölj och ha en annan inriktning på dina fondplaceringar. Regeln finns för att skydda spararnas långsiktiga intressen.

Fråga 5: Fondens avkastning, hur fonden presterat, är viktig. Vilket av nedanstående påståenden om avkastningen är sant?

- 1) Två fonder med samma avkastning har varit precis lika bra för dig som sparare, oavsett avgift.
- 2) Avkastningen visas alltid efter att avgiften är bortdragen.
- 3) Båda påståenden är sanna.

Svar: Vid jämförelser av fonder är det viktigt att känna till att avgifterna alltid är bortdragna när avkastningen eller andelskurserna visas. Det betyder att två fonder med samma avkastning har varit precis lika bra för dig som sparare, oavsett storleken på förvaltningsavgiften. Detta innebär i sin tur att en utvärdering av avkastningen per automatik och innefattar en utvärdering av avgiften.

Fråga 6: På Fondkollen.se kan du använda dig av Fondindex för att utvärdera dina fonder. Men vad är ett fondindex?

- 1) Det visar hur din fond har gått jämfört med likartade fonder, t ex hur din Sverigefond har avkastat i jämförelse med andra Sverigefonder.
- 2) Ett index som visar den genomsnittliga avkastningen för olika börser i världen.
- 3) Det rankar fonderna efter fondbetyg.

Svar: Ett fondindex visar hur din fond har gått i jämförelse med andra fonder med samma placeringsinriktning. Det är också ett mycket bra verktyg när du skall välja en ny fond. Fondindex hittar du på Fondkollen.se eller hos Morningstar.

Fråga 7: Premiepension har du säkert hört talas om, men vad är det för något egentligen?

- 1) Det är en mindre del av den allmänna pensionen som du själv har möjlighet att välja i vilka fonder den ska placeras.
- 2) Det är pengar du kan vinna om du köper en premieobligation.
- 3) Den del av ditt pensionssparande som din arbetsgivare avsätter pengar till.

Svar: Varje år avsätts 18,5 % av din pensionsgrundande inkomst till din allmänna pension, 16 % till inkomstpensionen och 2,5 % till premiepensionen. Till premiepensionen har du själv möjlighet att välja fonder att placera i.

Ordlista

Aktie	Ägarandel i ett aktiebolag.
Aktiefond	En aktiefond investerar minst 85 procent av fondförmögenheten i aktier eller aktierelaterade finansiella instrument.
Avkastning	Värdeökning på en placering. Kan komma fondspararen till del som kapitalvinst eller utdelning. En fonds avkastning visas alltid efter att avgifter är bortdragna.
Blandfond	En fond som investerar i både aktier och räntebärande värdepapper. Fördelningen av aktier respektive räntepapper skiljer sig åt mellan blandfonderna och deras placeringar styrs av fondens strategival.
Branschfond	Värdepappersfond som köper aktier i en specifik bransch såsom läkemedel, fastigheter etc.
Fondandel	Den som sparar i fond köper andelar i fondens tillgångar och blir därmed delägare till alla de värdepapper som fonden äger.
Fondbolag	Ett fondbolag förvaltar förmögenheten i en värdepappersfond. Ett fondbolag kan förvalta flera fonder.

Förvaltningsavgift	Ersättning till fondbolag för förvaltning, administration, förvaring, information och distribution.
Index	Index visar hur en viss marknad har gått i genomsnitt. Ett index fungerar som ett mått att jämföra fondens värdeutveckling med över tid.
Indexfond	En passivt förvaltd fond som har som mål att spegla ett valt index, genom att vanligtvis placera i de aktier som ingår i indexet. Motsats till aktivt förvaltd fond.
Obligationsfond	En fond som placerar i långa räntepapper, det vill säga med en löptid på över ett år, såsom obligationer. Kallas även lång räntefond.
Penningmarknadsfond	Fond som enbart placerar i korta räntepapper, det vill säga räntepapper med en återstående löptid som är kortare än ett år. Kallas även för kort räntefond eller likviditetsfond.
Premiepension	Den del av den allmänna pensionen där premien, som är 2,5 procentenheter av pensionsunderlaget, placeras i fonder.
Risk	Med risk avses variation av värdet. Hög risk innebär att värdet kan stiga eller sjunka mycket.
Räntefond	En räntefond är en fond som placerar 100 procent av fondförmögenheten i räntebärande värdepapper, det vill säga i obligationer och statsskuldväxlar.
Tillväxtmarknadsfond	En tillväxtmarknadsfond är en aktiefond som investerar i tillväxtmarknader, även kallade emerging markets. Till tillväxtmarknader räknas bland andra Östeuropa, stora delar av Asien, Afrika och Latinamerika.